

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 30, 2018 (87–101)
ISSN 2299-4033 DOI: 10.5604/01.3001.0012.5885

POJĘCIE I ISTOTA
BEZPIECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

THE CONCEPT AND ESSENCE
OF INFORMATION SECURITY

Klaudia GRZEBIELA
Uniwersytet Śląski

ABSTRACT:

A sense of security is one of the basic human needs that can be guaranteed by the state using the available methods and techniques. At present, security categories are distinguished where information security has found its place. Due to the role of information and its impact on states, societies and entities, the literature has highlighted this issue. The wide scope of information security and related topics have led to the creation of concepts that do not reflect current knowledge about information security. The aim of the article is to select, among the definitions presented by the doctrine – the definition of information security most aptly capturing its essence. In this work the author used the descriptive methodology, focusing on the comparative analytical method.

KEY WORDS:

the concept of security, information security, national security, protection of classified information

ABSTRAKT:

Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, którą może zagwarantować państwo dzięki dostępnym środkom i technikom. Obecnie wyróżnia się kategorie bezpieczeństwa, wśród których swoje miejsce znalazło bezpieczeństwo informacyjne. Z uwagi na rolę, jaką we współczesnym świecie odgrywa informacja, i na to, jaki wpływ wywiera ona na państwa, społeczeństwa i jednostki, w literaturze przedmiotu zaczęto analizować informacyjną naturę bezpieczeństwa. Szeroki zakres omawianego zagadnienia oraz powiązana z nim tematyka wpłynęły na pojawienie się definicji bezpieczeństwa informacyjnego tak w ujęciu negatywnym, jak i pozytywnym. Celem artykułu jest wybór jednej spośród stworzonych przez doktrynę naukową definicji, najtrafniej ujmującej istotę bezpieczeństwa informacyjnego. Autorka w pracy wykorzystała metodologię opisową, a w szczególności posłużyła się metodą porównawczo-analityczną.

SŁOWA KLUCZOWE:

pojęcie bezpieczeństwa, bezpieczeństwo informacyjne, bezpieczeństwo narodowe, ochrona informacji niejawnych

1. WSTĘP

W literaturze przedmiotu XXI wiek nazywany jest wiekiem informacji, który zmienił obraz zagrożeń na świecie. Bycie w posiadaniu informacji stało się warunkiem lepszego oraz bezpieczniejszego życia, a sama informacja zaczęła być chroniona jako dobro materialne. Rosnąca wartość oraz znaczenie informacji stanowi element przewagi, wiedzy i władzy poszczególnych podmiotów, co niejednokrotnie determinuje poziom ich bezpieczeństwa¹. Jak podaje w pracy pt. *Trzecia fala* amerykański futurolog Alvin Toffler przepływ i wymiana informacji stają się „naczelnym narzędziem wytwórczości i władzy człowieka” w społeczeństwie informacyjnym. Temat bezpieczeństwa informacyjnego w dyskursie naukowym został poddany pod rozwagę pod koniec lat 90. XX wieku, przy czym największym zainteresowaniem cieszył się począwszy od roku

---

¹ K. Liderman, *Bezpieczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2012, s. 11–12.

2010². W celu wyjaśnienia pojęcia bezpieczeństwa informacyjnego należy wprawdzie przedstawić definicję bezpieczeństwa.

2. OGÓLNE ROZUMIENIE BEZPIECZEŃSTWA I JEGO PODZIAŁ

Etymologia słowa „bezpieczeństwo” wskazuje, iż pojęcie to pochodzi od łacińskiego słowa *securitas*³, czyli *sine cura* – stan bez pieczy⁴, co „świadczy o pierwotności poczucia zagrożenia w stosunku do poczucia, że jest się bezpiecznym (bez pieczy), czyli bez dostatecznej ochrony”⁵. Jeszcze w XX wieku bezpieczeństwo było definiowane jako wolność od zagrożeń, strachu czy ataku. Rozpatrywanie powyższego terminu w kontekście użycia siły i przymusu wskazywało na jego ówczesne ujęcie negatywne. Richard Falk twierdzi, że podczas wyjaśniania terminu „bezpieczeństwo” należy uwzględniać „negację niebezpieczeństwa (z ang. *insecurity*) jako wyraźnie doświadczonego przez jednostki i grupy w konkretnych sytuacjach”⁶. Definicję bezpieczeństwa zaproponował także Arnold Wolfers, według niego bezpieczeństwo „w sensie obiektywnym, zawiera brak zagrożeń dla nabytych wartości, w sensie subiektywnym – brak strachu, że wartości te zostaną zaatakowane”⁷. Okres zimnej wojny i obowiązujący bipolarny podział świata ze znanym wyścigiem zbrojeń wymusił spojrzenie na kwestię bezpieczeństwa z perspektywy użycia siły militarnej. W wyniku upadku systemu dwubiegunowego przyjęte w okresie zimnej wojny koncepcje stały się nie do zaakceptowania. W związku z powyższym pojawiły się nowe rodzaje zagrożeń, pochodzące z systemów multipolarnych. W ślad za tym dokonano transformacji bezpieczeństwa z ujęcia negatywnego na ujęcie pozytywne. Nastąpiło bowiem otwarcie

² Vide: H. Batorowska, *Bezpieczeństwo informacyjne w dyskursie naukowym – kierunki badań*, [w:] *Bezpieczeństwo informacyjne w dyskursie naukowym*, H. Batorowska, E. Musiał (red.), Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej Katedra Kultury Informacyjnej i Zarządzania Informacją, Kraków 2017, s. 9–28.

³ A. Bańkowski, *Etymologiczny słownik języka polskiego*, t. I, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000, s. 44.

⁴ K. Kumaniecki, *Słownik łacińsko-polski*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1974, s. 451.

⁵ J. Stefanowicz, *Bezpieczeństwo współczesnych państw*, Wydawnictwo PAX, Warszawa 1984, s. 12.

⁶ R. Falk, *On Humane Governance. Toward a New Global Politics*, Pennsylvania State University Press, Cambridge 1995, s. 147.

⁷ A. Wolfers, *Discord and Collaboration. Essays on International Politics*, Johns Hopkins Press, Baltimore 1962, s. 150.

paradygmatu wspólnotowego oraz rozpowszechnienie wizji o pokojowej współpracy między państwami⁸. Innym czynnikiem ewolucji pojęcia bezpieczeństwa była globalizacja, czyli proces wzajemnego przenikania się spraw wewnątrzpaństwowych i międzynarodowych, który jest skutkiem rozwoju procesów transnarodowych. W tej materii dostrzec można przenikanie się bezpieczeństwa narodowego z międzynarodowym. Redefinicja pojęcia bezpieczeństwa jest wynikiem zmiany roli i możliwości państwa oraz innych uczestników życia w środowisku międzynarodowym. Odmilitaryzowanie pojęcia bezpieczeństwa i wzmocnienie współzależności między państwami zmieniło jego istotę. Pozytywne ujęcie bezpieczeństwa wskazuje na bezpieczeństwo jako na kształtowanie pewności przetrwania, posiadania czy też swobód rozwojowych podmiotu. Przy czym pewność ta jest wynikiem kreatywnej działalności danego podmiotu, a nie tylko braku zagrożeń⁹. Bezpieczeństwo należy odczytywać zarówno jako stan (poczucie bezpieczeństwa danego podmiotu), jak i proces (zapewnienie poczucia bezpieczeństwa podmiotu)¹⁰. Daniel Frei – szwajcarski politolog – istoty bezpieczeństwa dopatruje się w analizie subiektywnych oraz obiektywnych aspektów zagrożeń. Jego model uwzględnia stany bezpieczeństwa przybierające różne formy:

1. Stan braku bezpieczeństwa (charakteryzuje się istnieniem rzeczywistego zagrożenia zewnętrznego i jego postrzeganiem w prawidłowy sposób (adekwatnie).
2. Stan obsesji (widoczna niewspółmierność rzeczywistego zagrożenia w porównaniu do jego postrzegania, tj. zbytnie eksponowanie nieznacznego zagrożenia).
3. Stan fałszywego bezpieczeństwa (następuje w okoliczności niedoszacowania zagrożeń przy ocenach w odniesieniu do okoliczności faktycznych).
4. Stan bezpieczeństwa (zagrożenie występuje, ale jest nieznaczące i jako takie jest oceniane)¹¹.

---

⁸ J. Stańczyk, *Istota współczesnego pojmowania bezpieczeństwa – zasadnicze tendencje*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2011, t. 5, s. 15–16.

⁹ R. Zięba, *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, „Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej” 2012, nr 1 (86), s. 10.

¹⁰ S. Koziej, *Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja*, „Polityczno-Strategiczne Aspekty Bezpieczeństwa” 2011, nr 18, s. 20.

¹¹ D. Frei, *Sicherheit, Grundfragen der Weltpolitik*, Kohlhammer, Stuttgart 1997, s. 17–21.

Z kolei rozumienie i definiowanie bezpieczeństwa w kategoriach procesu oznacza jego nieustanne kształtowanie się i umacnianie. Podejście to ukazuje dynamiczny i naturalny charakter zjawiska, jakim jest bezpieczeństwo¹². Co więcej, uznanie bezpieczeństwa za proces przekłada się na myślenie o nim jako o nieustannej działalności jednostek, społeczności, państwa, a także organizacji międzynarodowych, gotowych do tworzenia oczekiwanego stanu bezpieczeństwa¹³. Jego brak powoduje niepokój oraz poczucie zagrożenia. Budowanie bezpieczeństwa jest procesem, w trakcie którego należy podjąć działania dostosowujące istniejący system bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego do zmieniających się warunków w otoczeniu państwa, a także realizować zadania, które powinny zabezpieczyć spokojny oraz zrównoważony rozwój¹⁴. Podsumowując powyższe, „bezpieczeństwo jest nie tyle określonym stanem rzeczy, ile ciągłym procesem społecznym, w ramach którego podmioty działające starają się doskonalić mechanizmy zapewniające im poczucie bezpieczeństwa”¹⁵. Biorąc to pod uwagę, Janusz Stefanowicz podkreśla dwoistą istotę bezpieczeństwa, która jest „zarazem stanem i procesem, czyli da się określić *hic et nunc*, nie odznacza się jednak niezmiennością w dłuższych przedziałach czasu, ponieważ zależy od ruchomych układów sił”¹⁶. Proces zaspokajania potrzeb czy też interesów uczestników życia międzynarodowego, jakimi są państwa, które funkcjonują w systemie międzynarodowym, pozwala na wyodrębnienie bezpieczeństwa narodowego oraz międzynarodowego.

3. BEZPIECZEŃSTWO INFORMACYJNE JAKO DZIEDZINA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Na bezpieczeństwo narodowe składa się w szczególności wewnętrzny ład oraz porządek, które możliwe są do uzyskania przy użyciu środków

¹² S. Koziej, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 20.

¹³ A. Polcyn-Radomska, *Wartość, znaczenie i uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego*, „Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 1(17), s. 219.

¹⁴ J. Gołębiowski, *Bezpieczeństwo narodowe RP*, „Zeszyt Problemy Towarzystwa Wiedzy Obronnej” 1998, nr 1, s. 14.

¹⁵ J. Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Wydawnictwo ISP PAN, Warszawa 1996, s. 18.

¹⁶ J. Stefanowicz, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 18.

prawnych oraz siłowych¹⁷. Bezpieczeństwo narodowe utożsamiane bywa z bezpieczeństwem państwa¹⁸, które obejmuje problematykę przeciwstawiania się zagrożeniom dla funkcjonowania i rozwoju narodu i państwa, tak zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Skuteczność oraz efektywność państwa winna bazować na trwałych wartościach, które rzutują na jego potencjał bezpieczeństwa.

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo międzynarodowe, to zdaniem Ryszarda Zięby termin ten wyraża treść szerszą niż wspomniane już bezpieczeństwo narodowe, ponieważ służy określeniu zewnętrznych aspektów bezpieczeństwa poszczególnych państw oraz opisywaniu pewności przetrwania, a także funkcjonowania systemu międzynarodowego¹⁹. Bezpieczeństwo międzynarodowe jest ściśle związane z instytucjami międzynarodowymi, porządkiem międzynarodowym, strategiami międzynarodowymi oraz środkami, jakimi posługują się państwa lub instytucje²⁰.

Zintegrowane bezpieczeństwo narodowe w praktyce podzielono na sektory. Opierające się początkowo na płaszczyźnie politycznej i wojskowej, zostało poszerzone m.in. o sferę ekonomiczną, energetyczną, ideologiczną. Za sprawą rewolucji cyfrowej na pierwszy plan wysunięto obok bezpieczeństwa ekonomicznego także bezpieczeństwo informacyjne. Z uwagi na wzajemne przenikanie się ww. sektorów odpowiedzialność za ich prawidłowe działanie rozdzielono pomiędzy struktury państwa (administrację państwową), osadzając problematykę bezpieczeństwa w kompetencjach wielu podmiotów państwowych jednocześnie. Stąd pojawiło się sformułowanie mówiące o transsektorowości współczesnego bezpieczeństwa, czego przykładem jest bezpieczeństwo informacyjne²¹. Zdaniem Kazimierza Malaka bezpieczeństwo informacyjne jest jednym z najważniejszych przejawów bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego. Istota tego rodzaju bezpieczeństwa wynika z faktu, iż informacja stanowi podstawę do efektywnego działania więk-

---

¹⁷ K.P. Marczyk, *Trzecia opcja: gwardie narodowe w wybranych państwach Basenu Morza Śródziemnego*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa 2007, s. 105.

¹⁸ Taki pogląd przedstawia: T. Łoś-Nowak, *Bezpieczeństwo państwowe (narodowe)*, [w:] *Encyklopedia politologii. Stosunki międzynarodowe*, T. Łoś-Nowak (red.), t. V, Wydawnictwo Zakamycze, Kraków 2002, s. 44.

¹⁹ R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Koncepcje–Struktury–Funkcjonowanie*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2004, s. 36.

²⁰ K.P. Marczyk, *Trzecia...*, op. cit., s. 105.

²¹ S. Koziej, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 21.

szości podmiotów stosunków międzynarodowych, życia społecznego, a także kształtującego się społeczeństwa informacyjnego tak w wymiarze narodowym, jak i międzynarodowym²².

Niemniej jednak pojęcie „bezpieczeństwo informacyjne” nie jest zagadnieniem nowym, jego ślady pojawiły się w VI w. p.n.e. dzięki chińskiemu filozofowi Sun Tzu, który opracował pierwsze strategie walki informacyjnej, osiągając dzięki temu zwycięstwo nad przeciwnikiem bez walki²³. Obecnie zagadnieniem bezpieczeństwa informacyjnego zajmuje się nauka zwana sekuritologią, która jest wyróżniającą się dyscypliną naukową, podejmującą badania nad zagrożeniami dla istnienia, rozwoju oraz normalnego funkcjonowania człowieka i organizacji społecznych²⁴.

Obecnie każda płaszczyzna bezpieczeństwa narodowego jest silnie uzależniona od swobody przepływu informacji i od działania systemów, które te informacje zachowują lub przetwarzają. Badacze zagadnień bezpieczeństwa informacyjnego, tacy jak: Krzysztof Liderman, Leszek Korzeniowski oraz Krzysztof Liedel w swoich publikacjach wskazują na konieczność włączenia problemów bezpieczeństwa informacyjnego do obszaru badań nad problematyką bezpieczeństwa narodowego²⁵.

4. POJĘCIE BEZPIECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO (PRZEGLĄD DOKTRYNY)

W literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji bezpieczeństwa informacyjnego, które w przeważającej mierze sprowadzają się do opisu kwestii ochrony informacji niejawnych lub do bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych – co znalazło potwierdzenie w słowach K. Liedela: „Bezpieczeństwo informacyjne bardzo często rozumiane jest jako

²² K. Malak, *Typologia bezpieczeństwa. Nowe wyzwania*, [w:] *Kształtowanie bezpieczeństwa europejskiego. Wybrane problemy instytucjonalno-prawne*, C. Szyjko (red.), Instytut Stosunków Międzynarodowych UJK, Warszawa 2008, s. 40.

²³ M. Plecka, A. Rychły-Lipińska, *Bezpieczeństwo informacyjne*, [w:] *Wybrane problemy bezpieczeństwa*, A. Urbanek (red.), Wydawnictwo Społeczno-Prawne, Słupsk 2013, s. 163.

²⁴ Zob. więcej L.F. Korzeniowski, *Securitologia. Nauka o bezpieczeństwie człowieka i organizacji społecznych*, European Association Security, Kraków 2008.

²⁵ K. Liderman, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 13; L.F. Korzeniowski, *Podstawy nauk o bezpieczeństwie. Zarządzanie bezpieczeństwem*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012, s. 70–73; K. Liedel, *Bezpieczeństwo informacyjne jako element bezpieczeństwa narodowego*, <http://www.liedel.pl/?p=13> (dostęp 9.04.2018).

ochrona informacji przed niepożądanym (przypadkowym lub świadomym) ujawnieniem, modyfikacją, zniszczeniem lub uniemożliwieniem jej przetwarzania”²⁶. Poniżej przedstawione definicje prezentują ujęcie negatywne definicji bezpieczeństwa informacyjnego, którego głównym celem – w ich założeniu – jest niejako próba wyeliminowania zagrożeń dla informacji.

Takie podejście do zagadnienia bezpieczeństwa informacyjnego zaprezentował Piotr Potejko, definiując je jako: „zbiór działań, metod oraz procedur podejmowanych przez uprawnione podmioty, zmierzających do zapewnienia integralności gromadzonych, przechowywanych i przetwarzanych zasobów informacyjnych, poprzez zabezpieczenie ich przed niepożądanym, nieuprawnionym ujawnieniem, modyfikacją lub zniszczeniem”²⁷. W podobny sposób bezpieczeństwo informacyjne określa Maciej Marczyk, który twierdzi, że: „jest to ochrona informacji przed niepożądanym dostępem, zniszczeniem czy ujawnieniem”²⁸. Przykładem definicji utrzymanej w podobnym charakterze jest formuła przedstawiona przez Agnieszkę Bógdał-Brzezińską oraz Marcina F. Gawryckiego, określająca bezpieczeństwo informacyjne jako: „dział bezpieczeństwa, uznający wzrost roli informacji w podtrzymywaniu stabilności współczesnych gospodarek i systemów społecznych. Bezpieczeństwo informacyjne w szerszym wymiarze obejmuje zabezpieczenie przed atakiem sieciowym i skutkami takiego ataku fizycznego, który niósłby destrukcję dla funkcjonowania nowoczesnego państwa”²⁹. Z powyższym stanowiskiem koresponduje definicja Marka Madeja, który wskazuje, że bezpieczeństwo informacyjne odnosi się do: „wszelkiego rodzaju wysiłków, służących ochronie posiadanych informacji, istotnych w kontekście bezpieczeństwa (a więc mających wpływ na sprawne funkcjonowanie struktur państwowych i społeczeństwa), jak i zapewnieniu przewagi informacyjnej przez

---

²⁶ K. Liedel, *Bezpieczeństwo informacyjne w dobie terrorystycznych i innych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 19.

²⁷ P. Potejko, *Bezpieczeństwo informacyjne*, [w:] *Bezpieczeństwo państwa*, K.A. Wojtaszczyk, A. Materska-Sosnowska (red.), Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2009, s. 193.

²⁸ M. Marczyk, *Bezpieczeństwo teleinformatyczne wobec ataków terrorystycznych*, [w:] *Cyberbezpieczeństwo jako podstawa bezpiecznego państwa i społeczeństwa XXI wieku*, M. Górka (red.), Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014, s. 50.

²⁹ A. Bógdał-Brzezińska, M.F. Gawrycki, *Cyberterroryzm i problemy bezpieczeństwa informacyjnego we współczesnym świecie*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2003, s. 323.

zdobywanie nowych lub bardziej aktualnych danych oraz akcje dezinformacyjne wobec ewentualnych przeciwników (państw lub innych podmiotów)³⁰. Powyższa definicja, chociaż pomija perspektywę bezpieczeństwa obywateli, uwzględnia aktywne uczestnictwo państwa w zapewnieniu bezpieczeństwa informacyjnego.

Wskazane rozwiązania nie wyczerpują w pełni istoty pojęcia bezpieczeństwa informacyjnego. Przedstawiają one dwie metody podejścia do problemu bezpieczeństwa informacyjnego. Po pierwsze sprowadzają politykę bezpieczeństwa informacyjnego do jej biernej obrony, a po drugie za jej przedmiot uznają wyłącznie zasoby informacyjne państwa jako instytucji. Właściwa definicja bezpieczeństwa informacyjnego musi odpowiadać współczesnej roli informacji oraz nadążać za rozwijającym się społeczeństwem informacyjnym³¹.

5. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE A NOWE PODEJŚCIE DO ZAGADNIENIA BEZPIECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Zdobywanie informacji jest znane społeczeństwu od początku tworzenia się struktur plemiennych. Już wtedy wiadomości były zdobywane (np. dowiadywano się, gdzie znajdują się zasoby pożywienia czy wody), oceniane (ustalano, czy informacja jest przydatna, a osoba będąca w jej posiadaniu jest wiarygodna) oraz chronione (tworzono zamknięte elity posiadające dostęp do informacji). Z każdym etapem rozwoju społeczeństwa informacyjne były wykorzystywane, przetwarzane i chronione na odpowiadające jego postępowi sposoby. Teorie rozwoju społecznego tłumaczą, iż po społeczeństwie przemysłowym pojawiło się tzw. społeczeństwo informacyjne, w którym informacja stała się najważniejszym towarem i wartością. Społeczeństwo informacyjne jest nowym systemem społeczeństwa. Jego rozwój jest najbardziej widoczny w krajach o wysokim stopniu rozwoju technologicznego, gdzie zarządzanie informacją, jej jakość, szybkość,

³⁰ M. Madej, *Rewolucja informatyczna – istota, przejawy oraz wpływ na postrzeganie bezpieczeństwa państwa i systemu międzynarodowego*, [w:] *Bezpieczeństwo teleinformatyczne państwa*, M. Madej, M. Terlikowski (red.), Wydawnictwo PISM, Warszawa 2009, s. 18–19.

³¹ P. Szostak, *Bezpieczeństwo informacyjne państwa a społeczeństwo informacyjne*, https://www.researchgate.net/profile/Patrycja_Szostok/publication/303497910_Bezpieczenstwo_informacyjne_panstwa_w_kontekscie_wyzwan_spoleczenstwa_informacyjnego/links/57459ecc08aea45ee855c90d/Bezpieczenstwo-informacyjne-panstwa-w-kontekscie-wyzwan-spoleczenstwa-informacyjnego (dostęp 10.04.2018).

przeptyw są kluczowymi czynnikami konkurencyjności, tak w przemyśle, jak i w usługach³².

Podsumowując, bezpieczeństwo informacyjne przejawia się w każdej sferze działania podmiotu, na co wskazuje definicja L. Korzeniowskiego, zdaniem którego: „przez bezpieczeństwo informacyjne podmiotu (człowieka lub organizacji) należy rozumieć możliwość pozyskania dobrej jakości informacji oraz ochrony posiadanej informacji przed jej utratą”³³. Stanowisko to przyjmuje także K. Liderman – znany badacz problematyki bezpieczeństwa informacyjnego, który stwierdza, iż: „bezpieczeństwo informacyjne oznacza uzasadnione zaufanie podmiotu do jakości i dostępności pozyskiwanej oraz wykorzystywanej informacji, pojęcie bezpieczeństwa informacyjnego dotyczy zatem podmiotu (człowieka, organizacji), który może być zagrożony utratą zasobów informacyjnych albo otrzymaniem informacji o nieodpowiedniej jakości”³⁴. Prezentowana definicja określa bezpieczeństwo nie jako obiekt, zdarzenie czy proces, ale jako „imponderabilia z dziedziny psychologii”³⁵.

W podobnym kierunku zmierzają również Józef Janczak wraz z Andrzejem Nowakiem, którzy wskazują, że: „kiedy mówi się o bezpieczeństwie informacyjnym, to zawsze dotyczy to podmiotu, który jest zagrożony poprzez brak informacji lub możliwości utraty zasobów informacyjnych”³⁶. Zgodnie z podejściem Eugeniusza Nowaka oraz Macieja Nowaka bezpieczeństwo informacyjne jest stanem uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych, umożliwiających państwu rozwój społeczeństwa informacyjnego. Za warunki niezbędne do osiągnięcia takiego stanu rzeczy przywołani autorzy uznają:

- niezagrożone strategiczne zasoby państwa,
- decyzje organów władzy, podjęte na podstawie wiarygodnych oraz istotnych informacji,
- niezakłócony przepływ informacji pomiędzy organami państwa,

---

³² Ministerstwo Gospodarki, *Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001–2006*, Warszawa 2000, s. 67–68.

³³ L.F. Korzeniowski, *Podstawy...*, op. cit., s. 147.

³⁴ K. Liderman, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 22.

³⁵ Ibidem, s. 109.

³⁶ J. Janczak, A. Nowak, *Bezpieczeństwo informacyjne. Wybrane problemy*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2013, s. 18.

- niezakłócone funkcjonowanie sieci teleinformatycznych, które tworzą krytyczną infrastrukturę teleinformatyczną państwa,
- zapewnienie przez państwo ochrony informacji niejawnych i danych osobowych obywateli,
- zasadę, że prawo do prywatności obywateli jest nienaruszane przez instytucje oraz swobodny dostęp obywateli do informacji publicznej³⁷.

Z przytoczonych definicji bezpieczeństwa informacyjnego można wywieść wnioski, iż jest ono pojęciem na tyle szerokim, że może być poddane analizie z różnych perspektyw.

Najtrafniejszą według autorki definicję bezpieczeństwa informacyjnego przedstawił Włodzimierz Fehler, zdaniem którego bezpieczeństwo informacyjne jest zarówno stanem, jak i procesem, w ramach którego zapewniona jest swoboda dostępu, gromadzenia, przetwarzania i przepływu wysokiej jakości informacji (osiąganej w wyniku przeprowadzenia merytorycznej selekcji) połączona z racjonalnym, prawnym oraz zwyczajowym rozdzieleniem kategorii podlegających ochronie bądź reglamentacji z uwagi na bezpieczeństwo podmiotów, których one dotyczą³⁸. O wyborze powyższej definicji decyduje odrzucenie negatywnego ujęcia bezpieczeństwa na rzecz pozytywnego, przez które należy rozumieć całokształt zjawisk dotyczących sfery życia ludności państwa i swobód rozwojowych podmiotu. Pozytywne ujęcie przedmiotowej definicji koncentruje się na korzystnym dla podmiotu bądź grupy podmiotów kształtowaniu otoczenia oraz wpasowuje się w ogólnie rozumiane pojęcie bezpieczeństwa. W odniesieniu do działalności państwa oznacza, iż potrafi ono zabezpieczyć informacje przed dostępem do nich osób do tego nieuprawnionych, gwarantując tym samym ochronę informacji, które znalazły się w posiadaniu obywateli. W ocenie autorki pozytywne ujęcie bezpieczeństwa informacyjnego może przyczynić się do wprowadzenia polityki bezpieczeństwa informacyjnego, która przewidywałaby ochronę istniejących systemów, a także zapewniała państwu i chronionym przez niego jednostkom swobodę rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

³⁷ E. Nowak, M. Nowak, *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011, s. 103.

³⁸ W. Fehler, *O pojęciu bezpieczeństwa informacyjnego*, [w:] *Bezpieczeństwo informacyjne w XXI wieku*, M. Kubiak, S. Tobolewski (red.), Wydawnictwo UPH, Siedlce 2016, s. 29–30.

6. PODSUMOWANIE

Postęp cywilizacyjny, rozwój środków przekazu, poszerzający się zasób informacji kształtują nowe zjawiska, poszerzając katalog bezpieczeństwa narodowego o nowe dziedziny, tak jak miało to miejsce w przypadku bezpieczeństwa informacyjnego. Obecnie można dostrzec tendencję do „wzbogacania” przez państwa terminu „bezpieczeństwo”. Z uwagi na szeroki zakres znaczenia bezpieczeństwa informacyjnego w literaturze możemy dostrzec ujęcia skoncentrowane na ochronie informacji niejawnych, bezpieczeństwie teleinformatycznym oraz zapewnieniu bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni, co z perspektywy autorki jest niewystarczające. Dla usystematyzowania pojęć cenne są wskazówki W. Fehlera, który, przypomnijmy, ujmuje bezpieczeństwo informacyjne jako „stan, w którym zapewniona jest swoboda dostępu i przepływu informacji, połączona z racjonalnym i prawnym wyodrębnieniem takich ich kategorii, które podlegają ochronie ze względu na bezpieczeństwo podmiotów, których dotyczą”³⁹. W ślad za nim autorka wskazuje na konieczność spojrzenia na kwestię bezpieczeństwa informacyjnego przez pryzmat jego znaczenia dla funkcjonowania podmiotów w epoce globalnego społeczeństwa informacyjnego. Współcześnie informacja posiada wysoką wartość, kształtuje standard życia i wpływa na rozwój i funkcjonowanie państwa, społeczeństwa i jednostek. W celu zwalczania zagrożeń informacyjnych, które są nierozzerwalnie związane z samym bezpieczeństwem, należy unikać chaosu pojęciowego i dokonywać klasyfikacji powiązanych z nim zagadnień. Zrozumienie istoty bezpieczeństwa informacyjnego pozwoli na stworzenie właściwego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

BIBLIOGRAFIA

1. Bańkowski A., *Etymologiczny słownik języka polskiego*, t. I, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000.
2. Batorowska H., *Bezpieczeństwo informacyjne w dyskursie naukowym – kierunki badań*, [w:] *Bezpieczeństwo informacyjne w dyskursie naukowym*, H. Batorowska, E. Musiał (red.), Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej Katedra Kultury Informacyjnej i Zarządzania Informacją, Kraków 2017.

---

³⁹ W. Fehler, *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski. Aspekty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo Arte, Warszawa 2012, s. 13–14.

3. Bógdał-Brzezińska A., Gawrycki M.F., *Cyberterroryzm i problemy bezpieczeństwa informacyjnego we współczesnym świecie*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2003.
4. Falk R., *On Humane Governance. Toward a New Global Politics*, Pennsylvania State University Press, Cambridge 1995.
5. Fehler W., *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski. Aspekty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo Arte, Warszawa 2012.
6. Fehler W., *O pojęciu bezpieczeństwa informacyjnego*, [w:] *Bezpieczeństwo informacyjne w XXI wieku*, M. Kubiak, S. Tobolewski (red.), Wydawnictwo UPH, Siedlce 2016.
7. Frei D., *Sicherheit, Grundfragen der Weltpolitik*, Kohlhammer, Stuttgart 1997.
8. Gołębiewski J., *Bezpieczeństwo narodowe RP*, „Zeszyt Problematyki Towarzystwa Wiedzy Obronnej” 1998, nr 1.
9. Janczak J., Nowak A., *Bezpieczeństwo informacyjne. Wybrane problemy*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2013.
10. Korzeniowski L.F., *Podstawy nauk o bezpieczeństwie. Zarządzanie bezpieczeństwem*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012.
11. Korzeniowski L.F., *Securitologia. Nauka o bezpieczeństwie człowieka i organizacji społecznych*, European Association Security, Kraków 2008.
12. Koziej S., *Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja*, „Polityczno-Strategiczne Aspekty Bezpieczeństwa” 2011, nr 18.
13. Kumaniecki K., *Słownik łacińsko-polski*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1974.
14. Liderman K., *Bezpieczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2012.
15. Liedel K., *Bezpieczeństwo informacyjne jako element bezpieczeństwa narodowego*, <http://www.liedel.pl/?p=13> (dostęp 9.04.2018).
16. Liedel K., *Bezpieczeństwo informacyjne w dobie terrorystycznych i innych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008.
17. Łoś-Nowak T., *Bezpieczeństwo państwowe (narodowe)*, [w:] *Encyklopedia politologii. Stosunki międzynarodowe*, T. Łoś-Nowak (red.), t. V, Wydawnictwo Zakamycze, Kraków 2002.

18. Madej M., *Rewolucja informatyczna – istota, przejawy oraz wpływ na postrzeganie bezpieczeństwa państwa i systemu międzynarodowego*, [w:] *Bezpieczeństwo teleinformatyczne państwa*, M. Madej, M. Terlikowski (red.), Wydawnictwo PISM, Warszawa 2009.
19. Malak K., *Typologia bezpieczeństwa. Nowe wyzwania*, [w:] *Kształtowanie bezpieczeństwa europejskiego. Wybrane problemy instytucjonalno-prawne*, C. Szyjko (red.), Instytut Stosunków Międzynarodowych UJK, Warszawa 2008.
20. Marczuk K.P., *Trzecia opcja: gwardie narodowe w wybranych państwach Basenu Morza Śródziemnego*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa 2007.
21. Marczyk M., *Bezpieczeństwo teleinformatyczne wobec ataków terrorystycznych*, [w:] *Cyberbezpieczeństwo jako podstawa bezpiecznego państwa i społeczeństwa XXI wieku*, M. Górka (red.), Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014.
22. Ministerstwo Gospodarki, *Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001–2006*, Warszawa 2000.
23. Nowak E., Nowak M., *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011.
24. Plecka M., Rychły-Lipińska A., *Bezpieczeństwo informacyjne*, [w:] *Wybrane problemy bezpieczeństwa*, A. Urbanek (red.), Wydawnictwo Społeczno-Prawne, Słupsk 2013.
25. Polcyn-Radomska A., *Wartość, znaczenie i uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego*, „Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 1(17).
26. Potejko P., *Bezpieczeństwo informacyjne*, [w:] *Bezpieczeństwo państwa*, K.A. Wojtaszczyk, A. Materska-Sosnowska (red.), Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2009.
27. Stańczyk J., *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Wydawnictwo ISP PAN, Warszawa 1996.
28. Stańczyk J., *Istota współczesnego pojmowania bezpieczeństwa – zasadnicze tendencje*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2011, t. 5.
29. Stefanowicz J., *Bezpieczeństwo współczesnych państw*, Wydawnictwo PAX, Warszawa 1984.

30. Szostak P., *Bezpieczeństwo informacyjne państwa a społeczeństwo informacyjne*, https://www.researchgate.net/profile/Patrycja_Szostok/publication/303497910_Bezpieczenstwo_informacyjne_panstwa_w_kontekscie_wyzwan_spoleczenstwa_informacyjnego/links/57459ecc08aea45ee855c90d/Bezpieczenstwo-informacyjne-panstwa-w-kontekscie-wyzwan-spoleczenstwa-informacyjnego (dostęp 10.04.2018).
31. Wolfers A., *Discord and Collaboration. Essays on International Politics*, Johns Hopkins Press, Baltimore 1962.
32. Zięba R., *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Koncepcje – Struktury – Funkcjonowanie*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2004.
33. Zięba R., *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, „Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej” 2012, nr 1 (86).

KLAUDIA GRZEBIELA – doktorantka w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Po zakończonych studiach w 2015 r. odbyła staż w Parlamencie Europejskim w Brukseli. Od 2016 r. zatrudniona w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Opolu w Dziale Podatków Dochodowych, Podatku od Towarów i Usług oraz Podatków Majątkowych i Sektorowych. Autorka artykułów naukowych z dziedziny bezpieczeństwa, prawa energetycznego oraz regulacji prawa Unii Europejskiej. W obszarze jej zainteresowań pozostają: prawo energetyczne, prawo handlowe, prawo Unii Europejskiej i prawo podatkowe.

CITE THIS ARTICLE AS:

K. Grzebiela, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa informacyjnego*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje”, 2018, no 30, p. 87-101, DOI: 10.5604/01.3001.0012.5885.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2018 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow